

психол. наук. Казань, 2000. 16 с. 2. Зубрицкая Е. М., Куликова А. А. Проблемы составления психолого-педагогических характеристик учащихся у студентов педагогического вуза // Психологические науки: сб. науч. ст. Вып. I. Мурманск: МГПИ, 2001. С. 79—85. 3. Урунтаева Г. А., Гошева Е. Н. Психолого-педагогическая характеристика как стратегия познания воспитателем дошкольника // Современное дошкольное образование. Теория и практика. 2017. № 8. С. 12—23. 4. Фокина А. В. Как разработать психологические рекомендации // Справочник педагога-психолога. 2016. № 5. С. 31—39.

Л. Ю. Султанова

ХАРАКТЕРОЛОГІЯ – розділ психології, що вивчає особливості структури й закономірності розвитку характеру людини, а також здійснює опис різних його типів. До наук. обігу термін «Х.» був уведений нім. філософом Юліусом Банзеном (1830—1881 рр.) у 1867 р. у книзі «Нариси по характерології». Перший систематичний аналіз різних аспектів характеру дав Людвіг Клагес («Принципи характерології», 1910).

Проте вивченню характерів приділялася увага задовго до цього, адже свої коріння Х. має ще в античній філософії. Філософське вивчення характеру починається з праць Платона, Арістотеля, Теофраста й Гіппократа, які вважали, що характер визначає долю людини. Тому засновником Х. вважають учня Платона, вченого і письменника Теофраста, який у своїй праці «Характери» описав відмінності у поведінці різних людей. Він дав визначення характеру як типу поведінки людини в соціумі. Протягом багатьох сторіч Х. як синтез філософії і духовних повчань прагнула визначити характер за певними зовнішніми ознаками поведінки.

Історія розвитку Х. має декілька етапів: античний (в контексті античної філософії і медицини), середньовічний (в контексті християнської антропології), період Нового часу (в контексті психології як окремої науки), період клінічних досліджень XIX – поч. XX сторіч (у контексті розгляду форм патохарактерологічного розвитку особистості), психол. дослідження характеру з 30-х років XX ст. Сьогодні Х. – це галузь сучасної психології особистості, найважливішими завданнями якої є вивчення

типів характеру з метою прогнозування поведінки людини в різних життєвих ситуаціях.

Лит.: 1. Характерология. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Характерология>. 2. Характерология // Энциклопедия культурологии. URL: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_culture/922/ХАРАКТЕРОЛОГИЯ. 3. Павлик Н. В. Духовно-моральні основи гармонізації характеру в юнацькому віці: монографія. Київ: Логос, 2015. 383 с.

Н. В. Павлик

ХАРКІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ – навч. заклад в Україні у XVIII – першій чверті XIX ст. Заснований як слов'яно-лат. школа єпископом Є. Тихорським у Белгороді в 1722 р. У 1726 р. переведений до Харкова. У 1731 р. отримав статус колегіуму. Створений за взірцем Києво-Могилянської академії. До Х. к. приймали дітей усіх соціальних станів – козацтва, духовенства, міщан (у сер. XVIII ст. – 400, на поч. XIX ст. – понад 700 вихованців). Зміст навч. програм був близьким до програм Києво-Могилянської академії й передбачав послідовне проходження граматичних класів, класу поетики, риторики, філософії та богослов'я. Перші викладачі були вихованцями Києво-Могилянської академії. Навчання у граматичних класах Х. к. було спрямоване на опанування лат. мови; окрім неї, в цих класах вивчали слов'янську мову, арифметику, нотний спів, катехізис. Метою вивчення поетики та риторики було продовження опанування латини, а також морально-етичне виховання. В 1727 р. був створений перший у Харкові церковний хор. В Х. к. існував «шкільний театр», який виконував дидактичну функцію, ставлячи вертепні драми і шкільні містерії (інтермедії).

1768 р. при Х. к. були відкриті т. зв. додаткові класи, програма викладання в яких була зорієнтована на світські потреби. У них викладали нім., франц. та італ. мови, арифметику, геометрію, живопис, малювання, музику, архітектуру, історію, географію. З відкриттям Харків. ун-ту (1805) студенти старших класів колегіуму слухали в ньому деякі курси (ботаніку, фізику, медицину). Х. к. мав велику бібліотеку (на поч. XIX ст. – бл. 5 тис. томів), до якої увійшло книжкове зібрання С. Яворського. У Х. к. викладали І. Двігубський, С. Вітинський, Л. Кордет, М. Шванський. Г. Сковорода у колегіумі працював з перервами: у 1759, 1762–1763, 1768 – викладав поетику, синтаксис та грецьку мову. Учні відвідували

заняття видатних укр. композиторів А. Веделя, М. Концевича, архітектора П. Ярославського, художників І. Саблукова, В. Неминушого, Л. Калиновського та ін. У Х. к. вчилися відомі діячі науки і культури, зокрема фізик В. Петров, перекладач М. Гнедич, лікарі Г. Базилевич та Є. Мухін, письменники П. Кореницький, С. Писаревський та ін. З поч. XIX ст. Х. к. поступово почав втрачати своє значення і внаслідок церковних реформ, які проводив уряд Рос. імперії, у 1841 р. остаточно перетворився на духовну семінарію.

Лім.: 1. Горенко Л. І. Харківський колегіум як осередок духовної культури України (1722–1805) // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. 2009. Вип. XXII. 2. Лебедев А. С. Харьковский коллегиум как просветительный центр Слободской Украины до учреждения в Харькове университета. М., 1886. 3. Посохова Л. Ю. Харьковский колегіум (XVIII – перша половина XIX ст.). Харків, 1999.

Г. М. Дубрівна, О. П. Міхно

ХМАРНІ ОСВІТНІ/НАУКОВІ СЕРВІСИ.

Під *освітнім сервісом* будемо розуміти послугу, що надається за бажанням (зверненням та ін.) користувача послуги і відповідає сервісній функції, яку здійснює організація чи установа (провайдер, аутсорсер послуги). Х. с. застосовують для того, щоб зробити доступним користувачеві електронні освітні ресурси, що складають змістовне наповнення хмаро орієнтованого середовища, а також забезпечити процеси створення і постачання освітніх сервісів.

Завдяки запровадженню технологій хмарних обчислень (з чим пов'язано виникнення адаптивних інформаційно-комунікаційних мереж в освітньо-наук. середовищі) формуються нові моделі діяльності, що впливає на зміст, методи й організаційні форми відкритої освіти. Засоби і сервіси хмарних обчислень утворюють інформаційно-технологічну платформу сучасного освітньо-наук. середовища, постаючи мережними інструментами формування цього середовища.

Мережні інструменти систем відкритої освіти – це засоби ІКТ, що забезпечують формування і підтримування в актуальному стані мережних електронних інформаційних ресурсів відкритого навч. середовища, реалізацію технологій проектування і застосування відкритих пед. систем.

Засоби і технології інформаційно-комунікаційних мереж отримали подальший розвиток, зокрема на основі концепції хмарних обчислень. Ця концепція суттєво змінює уявлення щодо організації доступу та інтеграції додатків, тому виникає можливість управління більш великими ІКТ-інфраструктурами, що дозволяють створювати і використовувати незалежно один від одного як індивідуальні, так і колективні «хмари» в межах загального хмаро орієнтованого освітньо-наук. простору.

Виникають питання поліпшення навч. і наук. співробітництва за рахунок спільного доступу до електронних ресурсів, зокрема, ресурсів наук.-освітніх мереж і відкритих інформаційних систем – бібліотечних, відкритих журнальних систем та систем відеоконференцій та ін. Відзначається рух у напрямі використання відкритих систем наук. досліджень, яким властиві такі інноваційні характеристики як краща адаптивність, мобільність, повномасштабна інтерактивність, вільний мережний доступ, уніфікованість інфраструктури та ін.

Лім.: 1. Mell P., Grance T. The NIST Definition of Cloud Computing. Recommendations of the National Institute of Standards and Technology. NIST Special Publication 800-145. NIST, Gaithersburg, MD 20899-8930, September 2011. 2. Bykov V., Shyshkina M. The Conceptual Basis of the University Cloud-based Learning and Research Environment Formation and Development in View of the Open Science Priorities // Information Technologies and Learning Tools, 2018. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/ilt/article/view/2609/1409>. 3. Шишкіна М. П. Формування і розвиток хмаро орієнтованого освітньо-наукового середовища вищого навчального закладу: монографія. Київ, 2015.

М. П. Шишкіна

ХМАРНІ СЕРВІСИ – новітній вид мережних послуг, що надаються користувачу інформаційно-комунікаційних мереж з віртуалізованою ІКТ-інфраструктурою. Поява Х. с. стала можливою у процесі розвитку технологій хмарних обчислень (англ. cloud computing), що реалізуються за умов динамічного масштабованого доступу до гнучко організованого пулу розподілених фізичних або віртуальних ресурсів (наприклад, мереж, серверів, файлів даних, програмного забезпечення та послуг),